

hedshensyn, og han henholder sig til Brevet af 30te November 1847. Han tilraader igjen ad Overenskomstens Veie at faae dette Forhold hævet og gjentager i Brev af 22de August 1868, „dersom det ansees vigtigt for Staten, at Fabrikken bestaaer, eller for at undgaae Mettergang, der altid er tvivlsom“. Han taler der endvidere en heel Deel om Prisen, om Levering under Bestemmelser osv. — Der forestundes fremdeles nogle Papirer af 16de December 1868 fra Krigsministeriet. Deri anføres, at lige siden Aarhundredets Begyndelse har der været Klaget over den ringe Holdbarhed af Fabrikens Geværer; i de sidste 10 Aar er der forgjæves gjort Forsøg paa at bestemme Vilskaarene ved Contract; man har vel faaet nogenlunde tidsvarende Arbejde, men ingen Tid til Leveringen er bleven respeceret, Fabrikken truer Staten med Erstatning for ikke gjorte Bestillinger. Der siges, at Fabrikens Priser ere for dyre, og at man flere Gange har maattet søge Voldgift. Det er klart, siges der, at det ved Administrationen mangler paa Gyde eller god Villie, eller begge Dele. Saa kommer der et Exempel. I 1863 kunde de Vistrer, som skulde forandres, ikke blive det, et heller nye faaes, og det var dog en fuldstændig Nødvendighedsartikel for Krigsministeriet. Fra 1865 til nu er der forandret 3,114 Taprifler til Bagladegeværer, men ikke før til 1869 kunde man faae 8,000 Stkr. forandrede, medens Løshuset erpederede dem til Udgangen af 1867. I 1864—65 bestilte man 1,000 Revolvere — der blev leveret 32 til en Pris af 35 Rd. Stk.; man fandt denne Pris for høj, og det kom derfor til Voldgift, hvorved Prisen blev sat til 24 Rd. — ved en privat Fabrik her i Kjøbenhavn kunde de imidlertid faaes for 22 Rd. Stk. Man seer jo deraf, i hvilken Mand Forretningen er bleven drevet paa Fabrikken. Man har bestilt forskjellige Vaaben og givet indtil $\frac{3}{4}$ i Forskud; dette Forskud har Fabrikken beholdt og atter begjært Forskud, skjøndt det, den havde at levere, ikke er blevet leveret. I Begyndelsen af indeværende Finantsaar bestiltes der 1000 Ingenieurkarabiner og 600 Rytterkarabiner, men endnu den 25de Januar d. A. var der ikke leveret en eneste. Og desuagtet skal

man dog give en betydeligt Bestilling med $\frac{3}{4}$ i Forskud! — Naar jeg altsaa nu seer paa Kjøbecontracten, paa Undersøgelserne og den derefter følgende Betænkning over Retsspørgsmaalet, som vi have fra Generalauditeuren, og den simple sunde Forstand siger, at man ikke skulde være pligtig til at blive ved at bestille hos Fabrikken til Fabrikens egen Pris, saa kan jeg for mit Vedkommende ikke indsee, at der er saa stor Vanskelighed ved at komme til Rette med denne Fabrik uden at betale saa blodige Penge som dem, her forlanges. — Dersom der havde været Tid til nærmere Undersøgelser, saa troer jeg ikke, at det vilde have været svært at komme under Veir med, hvad denne Fabrik egentlig tjener. Saa slet som Forholdet er fra begge Sider, og især saa byrdefuldt som det er fra vor Side, fra Krigsministeriets Side, maa det virkelig være magtpaaliggende at faae det afløst; men, siger den ærede sidste Taler, dette maa skee ved et passende Vederlag, der da maatte rette sig efter Fabrikens aarlige Fortjeneste, og der blev da af den ærede Taler angivet flere Tusinde Rigsdaler som det formeentlige Overskud, Fabrikken har om Aaret. Det er flere Aar siden, at jeg fik samlet saa mange Oplysninger, som jeg kunde, og derefter kan jeg meget godt erindre, at Resultatet deraf var 3 pCt. — men det er ikke til at indestaae for (Hør). Ja, Fabrikken har ikke negtet mig nogen Oplysning, og uden dette var det ogsaa vanskeligt at vide Forholdet, men Folk, som kende Sagen, paastaae, at Fabrikken arbejder med Tab, og dette antager jeg slet ikke for at være usandsynligt; thi en Lehnsgreve Schimmelmanns Geværfabrik her i Landet har ikke Elementer i sig, som kunne give noget stort Afkast. Hvorfor skulle vi nu ikke gaae den simple, naturlige Vej, som er os ligefrem paapeget af Generalauditeuren i hans meget klare og gode Betænkning, nemlig at ophøre med at bestille paa Fabrikken, medmindre den leverer ligesaa gode og ligesaa billige Geværer, som der kan faaes paa andre Steder? Og hvis Fabrikken gjør dette — hvad, jeg paastaar er dens Pligt — saa tabe vi ikke Noget ved at lade Forholdet bestaae. Dersom vi der faae ligesaa gode og ligesaa billige Geværer, som der kan leveres noget andet Sted fra, saa kunne vi ikke ønske